

Näringsutskottets betänkande

1982/83:38

om utveckling i Norrbotten (prop. 1982/83:120 delvis)

Ärendet

I detta betänkande behandlas

dels proposition 1982/83:120 om utveckling i Norrbotten bilaga 6 (industridepartementet) littera E (energi) och G (statsägda företag),

dels – helt eller delvis – tolv motioner som har väckts med anledning av denna proposition,

dels tre motioner som har väckts under allmänna motionstiden.

Propositionen och motionerna i berörda delar redovisas i det följande. Av propositionen i övrigt har bilaga 1 behandlats av trafikutskottet (TU 1982/83:20), bilaga 2 av utbildningsutskottet (UbU 1982/83:21, 24, 31 och 32), bilaga 3 av jordbruksutskottet (JoU 1982/83:33), bilaga 4 av arbetsmarknadsutskottet (AU 1982/83:24), bilaga 5 av civilutskottet (CU 1982/83:29) och bilaga 6 såvitt gäller littera C av arbetsmarknadsutskottet (AU 1982/83:24).

Upplysningar om LKAB:s gruva i Svappavaara har inför utskottet lämnats av företrädare för Svenska gruvindustriarbetareförbundets avdelning 135 i Svappavaara.

I anslutning till regeringens förslag om SSAB Svenskt Stål AB har upplysningar om *dels* Halmstads Järnverks AB, *dels* Smedjebacken-Boxholm Stål AB, *dels* SKF Steel Hällefors AB lämnats av företrädare för dessa företag och för deras anställda samt, såvitt gäller Halmstads Järnverk, för Halmstads kommun.

Propositionen

Huvudsakligt innehåll

Den del av propositionen som behandlas här har i huvudsak följande innehåll.

I propositionen lämnar regeringen – efter föredragning av statsrådet Birgitta Dahl – förslag om en sammanhållen plan för energiproduktion och energianvändning. Stöd till fastbränsleeldade anläggningar föreslås. För sådana projekt i Norrbotten skall sålunda, tillsammans med redan befintliga stödformer, stöd intill 40 % av investeringskostnaderna kunna lämnas för anläggningar som beställs under perioden 1983–1985. Vidare föreslås

förstärkt upphandling inom energiområdet från företag i Norrbotten, experimentverksamhet avseende energihushållning i näringslivets byggnader samt förstärkt energiplanering, där länsstyrelsen får en central roll.

De förslag som – efter föredragning av statsrådet Roine Carlsson – lämnas om statsägda företag berör Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) och SSAB Svenskt Stål AB. För nedskrivning av varulager och anläggningstillgångar i LKAB föreslås riksdagen anvisa ett belopp om 1 000 milj. kr. på tilläggsbudget III för innevarande budgetår. Regeringen har, under förutsättning av riksdagens godkännande, träffat ett avtal med LKAB om förlängd uppsägningstid för ca 320 personer som sagts upp. För kostnader enligt detta avtal föreslås under innevarande budgetår ett anslag av 41.3 milj. kr.

Vidare föreslås att LKAB under detta budgetår skall anvisas 340 milj. kr. för sysselsättningsåtgärder i fråga om övertalig personal. Slutligen föreslås vad gäller LKAB ett anslag om 50 milj. kr. för bolagets köp av malm från den s. k. forskningsgruvan i Luossavaara.

För SSAB:s del föreslås företaget beviljas ett rekonstruktionslån om 200 milj. kr. Medlen skall användas för investeringar i SSAB:s olika enheter i Luleå.

Förslag

I bilaga 6 (industridepartementet) föreslår regeringen under littera E (energi, s. 22) att riksdagen

1. godkänner av föredragande statsrådet förordade riktlinjer för ökad fastbränsleanvändning i Norrbottens län,
2. godkänner av föredragande statsrådet förordade riktlinjer för förstärkt energiplanering och energihushållning i Norrbottens län.

Under littera G (statsägda företag, s. 32) föreslår regeringen att riksdagen

1. till Tillskott till Luossavaara-Kiirunavaara AB för nedskrivning av tillgångar på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 1 000 000 000 kr.,
2. till Ersättning till Luossavaara-Kiirunavaara AB för förlängd uppsägningstid på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 41 300 000 kr.,
3. till Bidrag till Luossavaara-Kiirunavaara AB för sysselsättningsåtgärder m. m. i fråga om övertalig personal på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 340 000 000 kr.,
4. till Bidrag till Luossavaara-Kiirunavaara AB för inköp av malm från forskningsgruvan i Luossavaara på tilläggsbudget III till statsbudgeten för

budgetåret 1982/83 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr..

5. till Lån till SSAB Svenskt Stål AB för rekonstruktionsändamål på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 200 000 000 --- kr.

Motionerna

De motioner som har väckts med anledning av proposition 1982/83:120 och behandlas här är

1982/83:2258 av Karl Boo m. fl. (c), vari hemställs att riksdagen avvisar regeringens uttalande om att järnvägsrälstillverkningen i en kommande etapp överflyttas från Domnarvet till Luleå.

1982/83:2259 av Christer Eirefelt (fp), såvitt gäller hemställan (2) att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande handelsstålsindustrin,

1982/83:2260 av Bo Finnkvist (s), vari hemställs att riksdagen uttalar att sysselsättningseffekterna på bruksorterna i Bergslagen måste beaktas i samband med satsningen på SSAB i Luleå.

1982/83:2261 av Thorbjörn Fälldin m. fl. (c), såvitt gäller hemställan att riksdagen

7. i övrigt [dvs. utöver vad gäller vissa önskemål av regionalpolitisk natur] beaktar vad som anförts i motionen beträffande vikten av satsningar på småföretagsamheten i Norrbottens län,

9. uttalar att skogsmark bör överföras från domänverket till aktiva jordbrukare i syfte att skapa bärkraftiga fastigheter i enlighet med vad som anförts i motionen.

12. hos regeringen begär att frågan om inrättande av ett energibolag i Norrbottens län utreds i enlighet med de riktlinjer som anges i motionen.

13. beslutar att stöd till anläggningar eldade med skogsråvara skall utgå enligt samma grunder som i proposition 1982/83:120 föreslås gälla för torveldade anläggningar i Norrbottens län,

17. som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande industriell satsning i Norrbotten i anslutning till byggande av ett nytt svenskt flygplan,

1982/83:2263 av Evert Hedberg m. fl. (s), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om de mindre handelsstålverken,

1982/83:2265 av Yngve Nyquist m. fl. (s), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts beträffande propositionens förslag om flyttning av rälsverket [vid SSAB Domnarvet],

1982/83:2266 av Yngve Nyquist m. fl. (s), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om de mindre handelsstålverkens framtida drift,

1982/83:2267 av Per Petersson (m). såvitt gäller hemställan (3) att riksdagen uttalar att det skall vara möjligt att komplettera jordbruk med skog köpt av domänverket.

1982/83:2270 av Olle Svensson m. fl. (s), vari hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om metallurgiska centra inom SSAB.

1982/83:2271 av Lars Werner m. fl. (vpk), såvitt gäller hemställan att riksdagen

1. uttalar att gruvan i Svappavaara inte f. n. bör läggas ner,
2. uttalar att flyttningen av SSAB:s rälsverk i Borlänge inte nu bör genomföras,
5. hos regeringen begär förslag till satsningar inom SSAB:s verksamhetsområde i enlighet med vad som anförts i motionen,
6. hos regeringen begär förslag till satsningar inom LKAB:s verksamhetsområde i enlighet med vad som anförts i motionen,
7. hos regeringen begär förslag till uppbyggnad av en statlig handelsgödsselfabrik lokaliserad till malmfälten,
8. hos regeringen begär utarbetande av en plan för långsiktig uppbyggnad av nya samhällsägda färdigvaruindustrier i Norrbotten.

1982/83:2272 av Rune Ångström m. fl. (fp), såvitt gäller hemställan att riksdagen

7. avslår de i propositionen förordade riktlinjerna för förstärkt energiplanering och energihushållning i Norrbottens län,
14. som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts i fråga om framtida kapitaltillskott till SSAB.

1982/83:2274 av Staffan Burenstam Linder m. fl. (m), vari – med motivering i motion 1982/83:2273 – hemställs att riksdagen

1. avslår regeringens förslag att till Ersättning till Luossavaara-Kiirunavaara AB för förlängd uppsägningstid på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under fjortonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 41 300 000 kr.,
2. avslår regeringens förslag att till Bidrag till Luossavaara-Kiirunavaara AB för sysselsättningsåtgärder m. m. i fråga om övertalig personal på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under fjortonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 340 000 000 kr.,
3. avslår regeringens förslag att till Bidrag till Luossavaara-Kiirunavaara AB för inköp av malm från forskningsgruvan i Luossavaara på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under fjortonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.,

4. avslår regeringens förslag att till Lån till SSAB Svenskt Stål AB för rekonstruktionsändamål på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under fjortonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 200 000 000 kr.,

5. bemyndigar riksgäldskontoret att lämna kreditgarantier till SSAB Svenskt Stål AB om högst 200 000 000 kr. i enlighet med vad som i motionen anförts,

6. avslår vad som i propositionen anförts om riktlinjer för ökad fastbränsleanvändning i Norrbottens län,

7. avslår vad som i propositionen anförts om riktlinjer för förstärkt energiplanering och energihushållning i Norrbottens län.

De motioner från *allmänna motionstiden* som behandlas i detta betänkande är

1982/83:399 av Lars Werner m. fl. (vpk), vari hemställs att riksdagen hemställer hos regeringen om åtgärder och förslag i syfte att trygga försörjningen med järnsvamp, stål och ammoniak i enlighet med vad som anförts i motionen,

1982/83:2024 av Paul Lestander m. fl. (vpk), vari hemställs att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att starta tonträtillverkning i Norrbotten,

1982/83:2029 av Kerstin Nilsson m. fl. (s), vari hemställs att riksdagen som sin mening uttalar att en kemisk industri bör lokaliseras i Norrbottens inland i enlighet med vad som anförts i motionen.

Utskottet

Inledning

Förslagen i proposition 1982/83:120 om utveckling i Norrbotten hör hemma inom sex departements verksamhetsområden. Näringsutskottet behandlar här förslag från industridepartementet inom energiområdet och såvitt gäller statsägda företag. Övriga förslag från samma departement gäller regionalpolitiska åtgärder. Dessa behandlas av arbetsmarknadsutskottet (AU 1982/83:24) som också tar upp förslag från arbetsmarknadsdepartementet. Samtidigt behandlar trafikutskottet (TU 1982/83:20) förslag från kommunikationsdepartementet. De gäller bl. a. fraktnedsättning för Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB). Insatser inom utbildningsområdet föreslås i en bilaga från utbildningsdepartementet. Denna behandlas av utbildningsutskottet (UbU 1982/83:21, 24, 31 och 32). De förslag som ligger inom bostadsdepartementets verksamhetsområde behandlas av civilutskottet (CU 1982/83:29). Det är bl. a. fråga om vissa energibesparande åtgärder. Jordbruksutskottet behandlar (JoU 1982/83:33) förslag från jordbruksdepartementet om bl. a. rennärningen och fiskevård.

I detta betänkande tar näringsutskottet först upp regeringens förslag och motionsyrkanden inom energiområdet. Därefter kommer utskottet in på frågor som rör de statsägda företagen i Norrbotten. Det gäller i första hand förslag i propositionen och i motioner om LKAB och om SSAB Svenskt Stål AB. Avslutningsvis berör utskottet också förutsättningarna för Regioninvest i Norr AB:s fortsatta verksamhet. Dessförinnan behandlas en rad motionsyrkanden om olika industripolitiska åtgärder för Norrbottens län. De gäller bl. a. småföretagsamheten, försäljning av skogsmark, kemisk industri och tonträtillverkning.

Energi

Ökad användning av fasta bränslen, m. m.

De förslag inom energiområdet som läggs fram i propositionen syftar enligt föredragande statsrådet (bil. 6 s. 15) till att åtgärder för energihushållning och för energitillförsel skall samordnas och att Norrbotten skall bli ett försökslän för en offensiv energipolitik. Därigenom skall erfarenheter kunna vinnas till nytta för landet som helhet, samtidigt som utveckling och sysselsättning främjas i Norrbotten.

Ett av förslagen gäller en ökad satsning på anläggningar för eldning med fasta bränslen.

I slutet av förra året beslöt riksdagen om åtgärder för att öka investeringarna i utbyggnader av distributionsanläggningar för fjärrvärme och i torveldade förbränningsanläggningar samt om åtgärder i fråga om upphandling inom energiområdet (prop. 1982/83:50 bil. 6, NU 1982/83:18, rskr 1982/83:111). Enligt riksdagens beslut kan stöd utgå med högst 10 % av kostnaderna för distributionsanläggningar för fjärrvärme och med högst 25 % av kostnaderna för förbränningsanläggningar som byggs för att eldas med främst torv. Stöd kan i båda fallen utgå endast till anläggningar som beställs under år 1983.

I propositionen föreslås nu (bil. 6 s. 19) att staten utöver det nyssnämnda generella stödet skall ge ett särskilt stöd till investeringar i fastbränsleanläggningar i Norrbotten. Totalt föreslås bidrag kunna lämnas intill högst 40 % av investeringskostnaden. För projekt i Norrbotten skall stöd kunna lämnas för anläggningar som beställs förutom under år 1983 även under åren 1984 och 1985.

Riksdagen fastställde i höstas en ram av 200 milj. kr. för stöd till torveldade förbränningsanläggningar. Såvitt gäller 25 % av investeringskostnaderna skall det nu förordade stödet till fastbränsleanläggningar i Norrbotten rymmas inom denna ram. Stöd därutöver intill 40 % av investeringskostnaderna skall finansieras med de medel för särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län som föreslås annorstädes i propositionen (bil. 6 s. 15). Länsstyrelsen skall öva inflytande över medlens fördelning och prioritering mellan anläggningar.

Det framgår vidare (bil. 6 s. 18) att regeringen avser att uppdra åt länsstyrelsen i Norrbottens län och åt statens vattenfallsverk att gemensamt utreda förutsättningarna för bildande av ett regionalt fastbränslebolag med kommuner, vattenfallsverket m. fl. som intressenter. Mot bakgrund av att ett flertal torveldade anläggningar kan komma att uppföras inom länet är det enligt föredragande statsrådet angeläget att ett stabilt system för leverans av bränsle etableras och att olika intressenter samarbetar för att möjliggöra en säker bränsletillförsel på rimliga ekonomiska villkor.

Upphandling inom energiområdet i Norrbotten är ett annat ämne som tas upp i propositionen. Den särskilda delegation (I 1982:07) för frågor rörande upphandling inom energiområdet som har tillkallats skall åläggas att ägna särskild uppmärksamhet åt företagen i Norrbotten. Av de medel som delegationen f. n. disponerar beräknas 50 milj. kr. utnyttjas för lån till tillverkare av energiutrustning i Norrbottens län.

Beslut om ytterligare utbyggnad av vattenkraftstillgångar i Norrbotten bör enligt föredragande statsrådet fattas först efter det att erforderliga utredningar har ägt rum och samordnas med överväganden med anledning av vattenkraftberedningens (I 1982:06) förslag senare i år. Om en utbyggnad av ytterligare en älv i Norrbotten kommer till stånd bör, anför föredraganden, ett regionalt ägt bolag skapas som blir ägare till kraftstationerna.

Regeringens förslag om riktlinjer för ökad fastbränsleanvändning i Norrbottens län tas upp i två motioner.

I motion 1982/83:2274 (m) begärs att riksdagen skall avslå vad som i propositionen anförs om riktlinjer i detta avseende. Motiveringen till yrkandena i denna motion finns i motion 1982/83:2273 (m). Där sägs att energipolitiken måste ges en mera marknadsmässig inriktning. Motionärerna erinrar om att moderata samlingspartiet hösten 1982 motsatte sig regeringens förslag om stöd till bl. a. förbränningsanläggningar som byggs för att eldas med främst torv. De har samma uppfattning i fråga om det nu aktuella utvidgade stödet. En så kraftig subventionering som regeringen föreslår riskerar leda till, anför motionärerna, att anläggningar, som på gängse kalkylgrund inte skulle komma till stånd, blir uppförda med långvariga driftekonomiska problem som följd. Vidare sägs att ett fastbränslebolag bör etableras endast på sina egna meriter. Motionärerna motsätter sig också – i enlighet med moderata samlingspartiets tidigare uttalade inställning – vad som i propositionen sägs om särskilt stöd för upphandling inom energiområdet i Norrbotten.

I centerpartiets partimotion 1982/83:2261 begärs att riksdagen skall besluta att stöd till anläggningar eldade med skogsråvara skall utgå enligt samma grunder som i propositionen föreslås gälla för torveldade anläggningar i Norrbottens län. Motionärerna anför att det i grunden är fel att betrakta användningen av skogsråvara för energiändamål som ett hot mot skogsindustrin. De hänvisar till att denna problematik närmare har utvecklats i centerpartiets energipolitiska motion från allmänna motionstiden (1982/

83:1100), som näringsutskottet har behandlat i betänkandet NU 1982/83:33.

Utskottet finner det angeläget att de fastbränsleanläggningar som har projekterats i Norrbottens län kommer till utförande. Detta är väl motiverat av energipolitiska skäl och det bidrar till en ökad sysselsättning i länet. Såsom föreslås i propositionen bör därför utöver befintligt stöd utgå ett särskilt stöd till investeringar i sådana anläggningar. De riktlinjer för stödet som föreslås i propositionen ansluter sig utskottet till. Alltså ställer sig utskottet inte bakom det förslag till ändrade riktlinjer för stödet som föreslås i centerpartiets partimotion. Utskottet vill mot bakgrund av vad som anförts i detta ämne i ifrågavarande motion erinra om att utskottet nyligen har tagit ställning till motionsyrkanden av motsvarande innebörd när det gällt stöd till anläggningar som är avsedda att eldas med främst torv. Utskottet hänvisar till vad som har anförts i denna fråga i näringsutskottets betänkande NU 1982/83:33.

Utskottet avstyrker följaktligen de här berörda yrkandena i motionerna 1982/83:2274 (m) och 1982/83:2261 (c). Propositionen tillstyrks i ifrågavarande del.

Energiplanering och energihushållning

I propositionen förordas (bil. 6 s. 20) i fråga om energihushållningsåtgärder att en inventering av vidtagna och planerade åtgärder som rör energitillförsel skall genomföras inom samtliga kommuner i Norrbottens län. Det gäller särskilt genomförande av ny energiteknik och planerad övergång till andra bränslen än olja. Vidare bör enligt propositionen en inventering och besiktning av näringslivets byggnader prövas.

Som ett led i arbetet med att göra Norrbotten till ett försökslän föreslås att stöd skall lämnas till vissa försök avseende energihushållning i näringslivets byggnader. Försöksverksamheten skall avse en genomgång och analys av möjliga energisparåtgärder i ett antal byggnader i Norrbotten i syfte att finna en modell för identifiering av energisparande åtgärder i näringslivets byggnader och analys av deras lönsamhet. För denna genomgång och analys föreslås bidrag kunna beviljas. Medelsbehovet beräknas till ca 500 000 kr.

För genomförande av de åtgärder som den nämnda genomgången resulterar i skall enligt propositionen visst stöd kunna lämnas. Åtgärder med en återbetalningstid på mellan ca två och ca åtta år bör enligt propositionen få särskild stimulans genom relativt förmånliga lån grundade på statligt räntebidrag. Medelsbehovet för detta räntebidrag har beräknats till ca 2,5 milj. kr. per år. Verksamheten skall handhas av länsstyrelsen och senare utvärderas så att erfarenheterna av den kan utnyttjas inom hela näringslivet. Medel för stödet till denna försöksverksamhet skall enligt propositionen rymmas inom ramen för det anslag till särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län som också föreslås.

Länsstyrelsen i Norrbottens län har lagt ned ett betydande arbete på att

kartlägga länets energiresurser och på att inventera byggnadsbestånd m. m. i syfte att klarlägga möjliga energihushållningsåtgärder. Det framgår av propositionen (bil. 6 s. 21) att regeringen finner det angeläget att detta arbete vidareutvecklas i samarbete med länets kommuner. Det är meningen att en särskild energigrupp skall knytas till länsstyrelsen.

För förstärkt energiplanering m. m. föreslås länsstyrelsen få tillgång till särskilda resurser. Föredraganden hänvisar till att chefen för industridepartementet i propositionen har angivit att medel för utrednings- och projektarbete bör ställas till länsstyrelsens förfogande inom ramen för anslaget Särskilda regionalpolitiska insatser i Norrbottens län.

I tre motioner framförs synpunkter på regeringens förslag om energiplanering och energihushållning i Norrbottens län. Motionärerna vill i två av fallen att riksdagen skall avslå förslagen.

Avslagsyrkandet i motion 1982/83:2274 (m) motiveras med att det inte har framförts tillräckliga skäl för ett särskilt finansieringsstöd till energisparande åtgärder i näringslivets byggnader. Motionärerna motsätter sig också att särskilda medel anvisas för den förstärkta energiplanering och det energihushållningsprogram som anges i propositionen. Energiplanering och upprättande av energihushållningsprogram är en del av det gängse kommunala och regionala ansvaret, heter det i motionen. Motionärerna anser att det inte heller finns skäl att nu pröva frågan om bildande av ett regionalt ägt bolag för förvaltning av utbyggd vattenkraft i Norrbotten. Detta får göras när en eventuell utbyggnad aktualiseras, anför de.

Också i motion 1982/83:2272 (fp) avvisas tanken på att medel avsedda för regionalpolitiska insatser skall användas till åtgärder för energihushållning i näringslivets byggnader. Motionärerna anser inte heller att de resonemang om en samlad och förstärkt planering som förs i propositionen bör ligga till grund för åtgärder i övriga delar av landet. Propositionens förslag om att en särskild energigrupp skall knytas till länsstyrelsen avvisas likaså.

Utskottet anser att de i propositionen föreslagna försöksåtgärderna kan ge värdefulla erfarenheter som sedermera kan vara till nytta för landet i dess helhet. Samtidigt främjas utveckling och sysselsättning i Norrbotten. Utskottet tillstyrker alltså de i propositionen förordade riktlinjerna för förstärkt energiplanering och energihushållning i Norrbottens län. Ifrågavarande delar av motionerna 1982/83:2274 (m) och 1982/83:2272 (fp) avstyrks sålunda.

En annan inriktning har det yrkande i centerpartiets partimotion 1982/83:2261 som är aktuellt här. Motionärerna vill att riksdagen hos regeringen skall begära att frågan om inrättande av ett energibolag utreds. Intäkterna från energiproduktionen i Norrbotten har endast i begränsad omfattning kommit länet till godo, anför motionärerna. De erinrar om att centerpartiet vid upprepade tillfällen har föreslagit att ett särskilt energiföretag för Norrbotten skulle bildas i vilket vattenfallsverkets samlade resurser i Norrbotten skulle utgöra grunden. Bolaget bör, anför det vidare, ha en

regional styrelse och ledning. Detta bolag bör även handha de uppgifter som avses åläggas det regionala fastbränslebolag som i propositionen föreslås bli inrättat.

Utskottet har under de fyra senaste åren (NU 1978/79:60, 1979/80:70, 1980/81:60, 1981/82:30) och dessutom nyligen i år (NU 1982/83:33) – med reservation av centerpartiets företrädare – avstyrkt yrkanden om energiföretag i Norrbotten. Riksdagen har följt utskottet och avslagit motionerna.

Förra året påpekade utskottet (NU 1981/82:30 s. 35) – varom erinrades i år – att kostnaderna för energi är betydligt lägre i Norrbotten än i de södra delarna av landet. Beroende på lägre distributionskostnader betalar en industriabonnent ca 20 % lägre elpris i Norrbotten än t. ex. i mellersta Sverige, anförde utskottet. Till detta kommer att energiskatten i de norra delarna av landet är 1 öre lägre per kWh. Sammantagna innebär de nämnda förhållandena ekonomiska lättnader för länet.

I denna fråga har utskottet fortfarande samma uppfattning. Följaktligen anser utskottet att det inte finns anledning för riksdagen att uttala sig för någon sådan utredning som föreslås i motionen. Utskottet avstyrker alltså motion 1982/83:2261 (c) i här aktuell del.

LKAB

Vissa anslag

För att en finansiell rekonstruktion av LKAB skall kunna genomföras föreslår regeringen att riksdagen på tilläggsbudget III till statsbudgeten för innevarande budgetår anvisar ett belopp av 1 000 milj. kr. Dessa medel skall användas för nedskrivning av tillgångar i LKAB. Det gäller nedskrivning av anläggningstillgångar med 800 milj. kr. och av varulager med 200 milj. kr. Den bakgrund till förslaget som anges i propositionen (bil. 6 s. 23 f.) kan sammanfattas på följande sätt.

Till grund för riksdagens beslut hösten 1981 om ett kapitaltillskott på 1 500 milj. kr. till LKAB (prop. 1981/82:56, NU 1981/82:13, rskr 1981/82:82) låg en av LKAB upprättad strukturplan. Målet för LKAB var enligt planen att uppnå en årlig avsättning på ca 20 miljoner ton järnmalm inom EG. Detta motsvarade en marknadsandel på ca 16 %. Totalt räknade bolaget med att komma upp till volymer på ca 25 miljoner ton per år. Under år 1982 har stålproduktionen minskat över hela världen. LKAB:s marknadsandel inom EG för år 1982 uppgick till 9 %. Dess totala leveranser uppgick samma år till drygt 13 miljoner ton. LKAB har i en utredning rörande företagets framtida struktur, den s. k. långsiktplanen, gjort en reviderad bedömning av de framtida försäljningsmöjligheterna. Här har leveransprognoserna i väsentlig grad justerats nedåt. En slutsats av detta som LKAB drar är att de personella och maskinella produktionsresurserna bör anpassas till en nivå på 15 miljoner ton järnmalm per år.

Antalet anställda i LKAB har minskat kraftigt, nämligen från ca 6 500 personer i slutet av år 1981 till ca 5 900 personer ett år senare. Vid utgången av år 1983 beräknas antalet anställda ha minskat ytterligare till ca 5 100 personer. En övertalighet på ca 1 100 personer förutses för år 1983.

För koncernen som helhet beräknas år 1982 medföra en förlust på ca 500 milj. kr. före bokslutsdispositioner och skatt.

I långsiktsplanen har LKAB övervägt tillvägagångssätt för en rekonstruktion av bolaget. Mot bakgrund av det förväntat låga kapacitetsutnyttjandet för anläggningarna har LKAB granskat värderingen av dem och kommit fram till att det finns ett behov av en extra nedskrivning med ca 800 milj. kr.

Vidare har tidigare producerad malm relativt sett minskat i värde, eftersom LKAB numera har lyckats förbättra kvaliteten på lågfosformalmerna. Enligt LKAB:s beräkning är det därför rimligt att värdet av varulagret skrivs ned med ca 200 milj. kr.

Föredragande statsrådet anför att värderingen av anläggningstillgångarna bör återspegla det kapacitetsutnyttjande som kan förväntas i framtiden. Vidare bör vissa delar av varulagret skrivas ned. Det föreslagna tillskottet till LKAB bör enligt föredraganden ges i kontant form, eftersom detta dels löser LKAB:s likviditetsproblem inför år 1984, dels ger företaget möjligheter att amortera lån och därmed ytterligare förbättra resultatet genom minskning av det negativa räntesaldot.

Utskottet har ingen erinran mot regeringens förslag i denna del och tillstyrker alltså propositionen såvitt gäller tillskott till LKAB för nedskrivning av tillgångar.

Av propositionen framgår att regeringen, under förutsättning av riksdagens godkännande, har träffat ett avtal (återgivet i propositionen som underbilaga 6.2) med LKAB om sex månaders förlängd uppsägningstid för de ca 320 personer som bolaget har sagt upp under perioden den 1 december 1982–den 1 februari 1983. Under den förlängda uppsägningstiden avses de uppsagda så långt som möjligt sysselsättas i utbildning eller andra aktiviteter. Staten skall enligt avtalet ersätta LKAB för kostnaderna härför med ett fast belopp på 41.3 milj. kr. I propositionen föreslås riksdagen anvisa dessa medel på tillägsbudget III till statsbudgeten för innevarande budgetår.

Vidare föreslås i propositionen att LKAB skall tilldelas statliga medel för löner och för att under år 1983 och till viss del under år 1984 bereda övertalig personal meningsfull sysselsättning i form av utbildning, deltagande i tidigare lagda projekt m. m. Dessa statliga insatser skall således upphöra under år 1984. Medelsbehovet har beräknats till 340 milj. kr. I propositionen föreslås att riksdagen skall anvisa detta belopp till LKAB för innevarande budgetår.

De nu nämnda förslagen avstyrks i motion 1982/83:2274 (m). I motiveringen – i motion 1982/83:2273 – erinras om att omställningsbidrag kan utgå vid driftsinskränkningar ifall sysselsättningsproblemen inte kan lösas med

normala arbetsmarknadspolitiska åtgärder och tillgängliga lokala arbetsförmedlingsresurser. Denna bidragsform kan utnyttjas av LKAB, säger motionärerna. Medelsåtgången beräknas till 150 milj. kr. De regionalpolitiska insatserna för att stärka sysselsättningsläget totalt sett i Kiruna och angränsande kommuner genomförs, menar motionärerna, bäst i form av generella åtgärder.

Utskottet anser att det allvarliga sysselsättningsläget i malmfälten motiverar särskilda åtgärder från samhällets sida för att förbättra möjligheterna för den personal som har sagts upp vid LKAB att få nya arbeten. Alltså tillstyrker utskottet förslaget i propositionen om ett reservationsanslag av 41.3 milj. kr. att disponeras för förlängd uppsägningstid för de ca 320 personer som har sagts upp under perioden den 1 december 1982–den 1 februari 1983. Utskottet har ingen erinran mot det avtal som har ingåtts mellan regeringen och LKAB i denna fråga.

Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag att LKAB skall tilldelas statliga medel för löner och för att under år 1983 och till viss del under år 1984 kunna bereda övertalig personal meningsfull sysselsättning. För detta ändamål bör, såsom föreslås i propositionen, anvisas ett belopp av 340 milj. kr. Förslaget i den nu behandlade motionen om att s. k. omställningsbidrag skall utnyttjas för LKAB tar utskottet inte ställning till här. Ett yrkande (m) om utnyttjande av omställningsbidrag för ifrågavarande ändamål behandlas av arbetsmarknadsutskottet (AU 1982/83:24). Av vad nu anförts framgår att utskottet avstyrker motion 1982/83:2274 (m) i ifrågavarande del.

Forskningsgruvan i Kiruna

Ytterligare ett anslag till LKAB föreslås i propositionen (bil. 6 s. 29). Det gäller ett belopp av 50 milj. kr. för LKAB:s köp av malm från den s. k. forskningsgruvan i Luossavaara. Bakgrunden är att LKAB har meddelat Forskningsstiftelsen Svensk gruvteknik att bolaget av ekonomiska skäl inte längre kan ta emot och sälja den malm som stiftelsen producerar i forskningsgruvan. Föredraganden anför att verksamheten vid denna gruva bör fortgå åtminstone så länge att den hittillsvarande verksamheten kan utvärderas.

Förslaget att medel skall anvisas för det nämnda ändamålet avstyrks i motion 1982/83:2274 (m). Motionärerna delar regeringens uppfattning beträffande fortsatt verksamhet vid gruvan. Med hänsyn till det kapitaltillskott som LKAB avses erhålla finner de emellertid inga skäl för att särskilda medel skall anslås för inköp från forskningsgruvan. Dessa inköp förutsätts kunna ske inom ramen för LKAB:s ordinarie verksamhet.

Liksom regeringen anser utskottet att LKAB bör få särskilda ekonomiska resurser för att under år 1983 kunna fullfölja sin del av avtalet med forskningsgruvan om köp av järnmalm. Verksamheten vid denna gruva bör fortgå åtminstone tills en utvärdering av den hittillsvarande verksamheten

har genomförts. Utskottet tillstyrker regeringens förslag att ett reservationsanslag av 50 milj. kr. anvisas för ändamålet. Ifrågavarande del av motion 1982/83:2274 (m) avstyrks sålunda.

LKAB:s gruva i Svappavaara

LKAB:s produktionssystem med tre gruvor och två hamnar möjliggör en produktion av nära 30 miljoner ton färdiga produkter. Mot bakgrund av de ändrade marknadsförutsättningar som utskottet tidigare har redogjort för bör enligt LKAB:s långsiktssplan Kirunas och Malmbergets gruvor med tillhörande pelletsverk fortsättningsvis svara för LKAB:s hela produktion. Svappavaaraenheten bör enligt planen avställas med möjlighet att vid en kraftigt förbättrad marknadssituation åter tas i drift.

Föredragande statsrådet erinrar i propositionen (bil. 6 s. 28) om att regeringen nyligen – i proposition 1982/83:68 om rekonstruktion av Statsföretagsgruppen – har framhållit att de statliga företagen måste drivas efter affärsmässiga principer och så rationellt att de kan hävda sig i den internationella konkurrensen. I detta har riksdagen instämt (NU 1982/83:25). Eftersom det sagda också gäller LKAB är det enligt den här aktuella propositionen inte rimligt att driften vid LKAB:s enhet i Svappavaara upprätthålls vid nuvarande marknadsförhållanden. Föredraganden påpekar att regeringen i ett annat avsnitt i propositionen har framlagt förslag om särskilda åtgärder för Svappavaara.

Vänsterpartiet kommunisterna begär i sin partimotion 1982/83:2271 att riksdagen skall uttala att gruvan i Svappavaara inte f. n. bör läggas ned. Först bör undersökas, säger motionärerna, om den kalkylerade bristen på järnmalm i bl. a. Sovjetunionen och Ungern kan möjliggöra ökad avsättning från Sverige. Därefter bör bedömas i vad mån ökad förädling och modernisering i ståltillverkningsledet kan påverka gruvans situation.

Det skall här erinras om att arbetsmarknadsutskottet samtidigt behandlar ett yrkande i centerpartiets partimotion 1982/83:2261 med innebörden att riksdagen skall anvisa 70 milj. kr. för förlängning av driften vid Svappavaaragruvan ytterligare ett år.

Utskottet gör samma bedömning som regeringen i fråga om möjligheten till fortsatt drift av LKAB:s enhet i Svappavaara. Med hänsyn till kravet på affärsmässig drift av de statliga företagen och till de nu rådande marknadsförhållandena för LKAB:s produkter är det enligt utskottets uppfattning inte rimligt att verksamheten vid Svappavaaragruvan upprätthålls. Det finns dock anledning att betona att denna enhet inom LKAB vid en kraftigt förbättrad marknadssituation bör kunna tas i drift igen. Utskottet tar för givet att man inom LKAB kontinuerligt bearbetar olika marknader i avsikt att söka möjliggöra en ökad avsättning av bolagets produkter.

Det är uppenbart att en avställning av LKAB:s anläggningar i Svappavaara får allvarliga samhällsekonomiska och sociala verkningar. Denna omstän-

dighet har föranlett förslag till åtgärder i propositionen och i olika motioner. Dessa förslag bereds av arbetsmarknadsutskottet (AU 1982/83:24). Näringsutskottet hänvisar till detta utskotts behandling av nu nämnda frågor. Motion 1982/83:2271 (vpk) avstyrks i ifrågavarande del med hänvisning till vad utskottet här har anfört.

Andra förslag rörande LKAB

Sist i avsnittet om LKAB tar utskottet upp ett yrkande i vänsterpartiet kommunisternas partimotion 1982/83:2271 med innebörden att riksdagen hos regeringen skall begära förslag till satsningar inom LKAB:s verksamhetsområde i enlighet med vad som anförs i motionen.

Som exempel på sådana åtgärder anges

- införande av effektivare och miljövänligare brytningssystem,
- avfosforisering av fosformalmen,
- tillvaratagande av apatit och jordartsmetaller, samt
- regeringskontakter för att snabbt undersöka intresset för svensk malm i Sovjetunionen och Ungern.

Det finns, säger motionärerna, rimliga möjligheter att om några år, då många europeiska stålindustriers långtidskontrakt går ut, göra en viss inbrytning till förmån för malm från Norrbotten. En förutsättning är att malmkvaliteter och pris är fördelaktiga.

Utskottet finner det värdefullt om man på nya områden inom LKAB:s verksamhetsfält kan åstadkomma en utveckling som gör det möjligt att på affärsmässiga grunder tillgodose behov på marknaden. På flera av de områden som motionärerna nämner pågår redan utvecklings- och försöksverksamhet och görs överväganden om nya projekt. Utskottet anser inte att riksdagen har anledning att göra något sådant uttalande som motionärerna förespråkar. I sammanhanget vill utskottet också erinra om det arbete som utförs av malmfältsutredningen (I 1981:06). Mot den angivna bakgrunden avstyrker utskottet motion 1982/83:2271 (vpk) i nu behandlad del.

SSAB Svenskt Stål AB

Anslag m. m.

Regeringen föreslår att riksdagen skall anvisa 200 milj. kr. till SSAB för rekonstruktionsändamål. Medlen är avsedda för investeringar inom bl. a. metallurgidivisionen i Luleå. De beräknas medföra bättre energihushållning samt tillvaratagande av fördelarna hos malmmetallurgin och stränggjutningstekniken. Projekten skall leda till att kvalitetsutvecklingen kan inriktas mot att tillgodose höga krav på materialegenskaper, renhet och analysjämnhet. Projekt inom andra enheter i Luleå har till syfte att möjligheterna till vidareförädling av stålprodukterna skall tas till vara. Dessutom föreslås

projekt som möjliggör satsningar på utbytes- och miljöförbättringar. Med hänsyn till de inlösenregler som finns i gällande konsortialavtal mellan staten och den andra ägaren till SSAB, Gränges AB, och till att det här rör sig om en ensidig statlig satsning skall medlen enligt förslaget ställas till bolagets förfogande som ett *rekonstruktionslån*.

För lånet skall enligt propositionen gälla i huvudsak samma villkor som för det rekonstruktionslån som lämnades vid SSAB:s bildande år 1978 (prop. 1977/78:87, NU 1977/78:45). Den närmare utformningen av villkoren föreslås regeringen få besluta om med hänsyn till den utveckling som därefter har skett.

En utgångspunkt för fortsatta överväganden anges vara att SSAB skall tillföras ytterligare medel för verksamheten i Luleå. Med hänsyn till ortens regionalpolitiska betydelse bedöms preliminärt ett belopp av storleksordningen 400 milj. kr. vara erforderligt. Det framgår av propositionen att regeringen avser att senare förelägga riksdagen förslag i denna fråga.

I sju motioner ges synpunkter och framförs yrkanden i fråga om regeringens nu nämnda förslag. Det gäller dels en alternativ finansiering av ifrågavarande investeringar, dels konsekvenser för andra orter och stålverk, dels också framtida kapitaltillskott till SSAB.

I motion 1982/83:2274 (m) påyrkas att riksdagen skall avslå regeringens förslag om ett rekonstruktionslån till SSAB. Motionärerna föreslår i stället att riksdagen skall bemyndiga riksgäldskontoret att lämna kreditgarantier om högst 200 milj. kr. till SSAB. I motiveringen sägs att det skall åligga företagets ledning och styrelse att avgöra vilka investeringar som motsvarar kravet på affärsmässighet. Riksdagen bör därför inte anslå några särskilda medel till SSAB för vissa investeringar. Den föreslagna lånegarantin skall möjliggöra för företaget att låna till investeringsbehovet, om detta uppfyller kraven på lönsamhet och affärsmässighet.

I fyra motioner framförs önskemål som syftar till att riksdagen skall göra uttalanden om att de satsningar som nu planeras i SSAB:s anläggningar i Luleå inte får ha negativa *återverkningar på enheter utanför SSAB*.

I motion 1982/83:2260 (s) begärs sålunda att riksdagen skall uttala att sysselsättningseffekterna på bruksorterna i Bergslagen måste beaktas i samband med satsningen på SSAB i Luleå. Motionären syftar härvid främst på "SSAB:s planer att bli ämnesleverantör till svensk specialstålsindustri".

Motion 1982/83:2263 (s) innehåller krav på ett uttalande av riksdagen om de mindre handelsstålverken. Motionärerna erinrar om att Halmstads Järnverk AB är en av Halmstads större industrier. Det är viktigt, säger de, att regeringens förslag bedöms med hänsyn till den totala strukturen och att hänsyn tas till de mindre handelsstålverken.

I motion 1982/83:2266 (s) påyrkas att riksdagen skall göra ett uttalande om de mindre handelsstålverkens framtida drift. Propositionen har skapat oro i Smedjebacken och Boxholm, säger motionärerna. De vill ha svar på frågan

om en framtida ombyggnad av finvalsverket i Luleå medför en sådan kapacitetshöjning att den redan befintliga överkapaciteten i landet ökar till förfång för det nya företaget Smedjebacken-Boxholm Stål AB. Det är angeläget att regeringen medverkar till en samordning inom branschen för att förhindra överkapacitet, anför motionärerna.

Också motion 1982/83:2259 (fp) går ut på att riksdagen skall göra ett uttalande om handelsstålsindustrin. Motionären anser att de nu aktuella åtgärderna kan försämrå möjligheterna för enheter utanför SSAB på sätt som strider mot tidigare uttalanden av statsmakterna. Sådana följdverkningar måste undvikas.

Som villkor för det rekonstruktionslån som lämnades vid SSAB:s bildande år 1978 angavs (prop. 1977/78:87 bil. 7) att SSAB under rekonstruktionsperioden skulle vidta strukturella åtgärder i samråd med handelsstålsindustrin i övrigt. Syftet var att undvika att åtgärder som SSAB vidtog förorsakade väsentliga problem för andra svenska produktionsenheter i branschen. SSAB ålades att årligen till industridepartementet lämna en redogörelse för bolagets utveckling.

Utskottet vill först erinra om att de investeringar som här diskuteras har en positiv sysselsättningseffekt för Norrbotten dels direkt, dels indirekt genom att stora beställningar kan läggas ut till länets verkstadsindustri. Investeringarna inom metallurgidivisionen har till syfte att åstadkomma dels bättre energihushållning, dels en kvalitetsförbättring så att höga krav på material-egenskaper kan tillgodoses. Dessutom gäller det insatser vid andra enheter i Luleå för att tillvarata möjligheter till vidareutveckling av stålprodukterna. Det är också fråga om satsningar på utbytes- och miljöförbättringar.

Med hänsyn till sysselsättningsläget i Norrbotten finner utskottet det angeläget att de planerade investeringarna kommer till stånd. Såsom föreslås i propositionen bör 200 milj. kr. ställas till SSAB:s förfogande för detta ändamål. Utskottet delar regeringens uppfattning att den lämpligaste formen för detta är att SSAB får ett rekonstruktionslån. Härav följer att utskottet avstyrker motion 1982/83:2274 (m) i här behandlad del.

Utskottet har noterat att den planerade satsningen inom SSAB:s enheter i Luleå har väckt en del oro inom den övriga stålindustrin för den framtida sysselsättningsutvecklingen i de mindre handelsstålverken och specialstålsindustrin. Detta framgår av de nyss refererade motionerna och av upplysningar som har lämnats till utskottet.

Mot denna bakgrund vill utskottet framhålla att de investeringar som nu är aktuella inom metallurgidivisionen inte har den inriktningen att annan tillverkning inom stålindustrin slås ut. I stället är det fråga om kvalitetshöjande åtgärder, som på sikt skall säkra tillgången på material med lägre föroreningshalter och göra SSAB till en ämnesleverantör med hög internationell konkurrenskraft. Motsvarande gäller investeringarna i övriga delar av Luleåanläggningen.

Man kan emellertid inte bortse från att de planerade åtgärderna kan

inverka negativt på övrig stålindustri. Därför bör det ankomma på regeringen att, i samband med utformningen av villkoren för rekonstruktionslånet, på samma sätt som tidigare se till att negativa sysselsättningseffekter på övriga stålindustrier undviks och att investeringarna inte heller i övrigt förorsakar väsentliga problem för andra svenska produktionsenheter inom branschen. Vad i övrigt anförs i propositionen om de nu aktuella lånevillkorens utformning ger inte anledning till någon erinran. Utskottet föreslår att riksdagen i ett uttalande till regeringen ansluter sig till vad utskottet här har anfört. Ett sådant uttalande tillgodoser i viss mån önskemål i motionerna 1982/83:2260 (s), 1982/83:2263 (s), 1982/83:2266 (s) och 1982/83:2259 (fp).

I motion 1982/83:2270 (s) begärs att riksdagen som sin mening skall ge regeringen till känna vad som i motionen anförs om *metallurgiska centra* inom SSAB. Motionärerna har tagit fasta på följande formulering i propositionen (bil. 6 s. 30): "SSAB föreslår investeringar inom metallurgidivisionen i Luleå som syftar till att befästa Luleås ställning som malmmetallurgiskt centrum." De anför att det inom SSAB-koncernen finns och i fortsättningen bör finnas två tunga malmbaserade metallurgiska enheter placerade i Luleå och Oxelösund. Dessa två metallurgiska centra bör behandlas likvärdigt, säger de.

Utskottet räknar med att de här aktuella investeringarna i Luleå inte skall medföra nedläggning av metallurgisk verksamhet i Oxelösund. Som framhålls i propositionen (bil. 6 s. 22) har SSAB strävat efter att komma bort från ortstänkandet och därför organiserat sig i divisioner där likartad verksamhet från olika orter ingår. Mot bakgrund av vad nu har anförts finner utskottet inte anledning för riksdagen att göra något sådant uttalande som motionärerna föreslår. Motionen avstyrks sålunda.

Den sjunde av de motioner som berör SSAB, 1982/83:2272 (fp), gäller frågan om *framtida kapitaltillskott* till bolaget. Motionärerna kritiserar regeringens motivering för sitt aviserade förslag att SSAB skall beviljas ytterligare 400 milj. kr. De finner det anmärkningsvärt att en utgångspunkt skall vara att SSAB skall få ytterligare kapitaltillskott och kan inte biträda detta synsätt. Riksdagen föreslås uttala att ett sådant tillvägagångssätt är olämpligt.

Utskottet vill erinra om att riksdagen inte nu har att ta ställning till något förslag om ytterligare medelstilldelning till SSAB. Det belopp som preliminärt har angivits i propositionen har beräknats med hänsyn till bl. a. ortens regionalpolitiska betydelse. Utskottet räknar med att ett fullgott beslutsunderlag skall föreligga när riksdagen så småningom har att besluta i frågan. Något sådant uttalande till regeringen som motionärerna förespråkar anser utskottet inte vara erforderligt. Därav följer att motion 1982/83:2272 (fp) avstyrks i nu behandlad del.

Vänsterpartiet kommunisterna framför i sin partimotion 1982/83:2271 önskemål om att riksdagen skall begära förslag av regeringen till *satsningar*

inom SSAB:s verksamhetsområde i enlighet med vad som anförs i motionen.

Motionärerna erinrar om att fackföreningarna inom SSAB har framlagt vissa förslag till regeringen. Förslagen innebär att man under en femårsperiod skall satsa på kvalitetshöjande åtgärder, vissa nya produktområden samt en avlastning av vissa kapitalkostnader för SSAB Luleå. Förslagen skulle dra en kostnad av 610 milj. kr. utöver den i propositionen förutsedda summan av 200 milj. kr. för den närmaste treårsperioden.

Som utskottet nyss anfört har regeringen i propositionen uttalat att en utgångspunkt för de fortsatta övervägandena är att SSAB skall tillföras ytterligare medel för verksamheten i Luleå. Riksdagen kommer att föreläggas förslag i denna fråga. Enligt utskottets uppfattning finns det mot denna bakgrund inte anledning för riksdagen att nu begära att regeringen skall föreslå några ytterligare satsningar inom SSAB:s verksamhetsområde. Saken får tas upp när regeringen har presenterat sina förslag. Motionen avstyrks i nu behandlad del.

Rälsverket

Av propositionen framgår (bil. 6 s. 30) att regeringen finner det angeläget att Sverige, bl. a. av beredskapsskäl, bibehåller en tillverkning av järnvägsräls. Landets enda tillverkning av järnvägsräls sker hos SSAB vid Domnarvet i Borlänge.

I den strukturplan som fastlades av SSAB:s styrelse år 1978 angavs att SSAB:s produktion av grova och medelgrova profiler skulle koncentreras till Luleå. Vidare slogs fast att rälsverket i Domnarvet på sikt borde läggas ned och tillverkningen av räls överföras till Luleå, något som alltså ännu inte har genomförts.

SSAB har till regeringen framfört att rälsstillverkningen av strukturella skäl bör förläggas till Luleå. Räls bör, anser företaget, vara en av produkterna i ett modernt verk snarare än den enda produkten i ett äldre verk. SSAB uppger att en förutsättning för fortsatt produktion av räls inom SSAB-koncernen är att det långsiktiga samarbetet med statens järnvägar och Norske Statsbaner kan bibehållas. Till priset av investeringar om ca 15 milj. kr. kan dock rälsproduktion bibehållas i Domnarvet under hela 1980-talet. SSAB har framfört att kostnaderna för överföring av rälsproduktionen till Luleå inkl. nödvändiga investeringar beräknas – i 1983 års penningvärde – till ca 180 milj. kr. exkl. räntor under byggnadstiden. Företaget hävdar vidare att en sådan överföring förutsätter att statsmakterna ställer särskilda medel till koncernens förfogande.

Föredragande statsrådet anför att det är angeläget att strukturplanen från år 1978 fullföljs vad gäller lokalisering av tillverkningen av järnvägsräls. För dagen saknas dock underlag, säger föredraganden, för ett ställningstagande till bl. a. formerna för statlig medelstilldelning för en sådan flyttning till

Luleå. När den första etappen av investeringarna i Luleå går mot sitt slut bör den enligt propositionen följas av en investering för rälstillverkningen. SSAB förutsätts redovisa ett underlag för flyttningen mot denna bakgrund. Regeringen skall därefter förelägga riksdagen förslag i denna fråga.

Frågan om rälsverkets framtid tas upp i tre motioner.

Vänsterpartiet kommunisterna föreslår i motion 1982/83:2271 att riksdagen skall uttala att flyttningen av SSAB:s rälsverk i Borlänge inte nu bör genomföras. Nyinvesteringen i ett rälsverk i Luleå måste, menar motionärerna, infogas i en plan för utveckling av hela SSAB och bör även samordnas med en satsning på spårbunden trafik och nya marknader.

I motion 1982/83:2265 (s) begärs att riksdagen skall göra ett uttalande om flyttningen av rälsverket i enlighet med vad som anförs i motionen. Där sägs att det är föga rationellt att nu ange tidpunkten för flyttningen av en lönsam enhet. Utvecklingen av stålmarknaden bör avvaktas och ett beslut om flyttningen av rälsverket anstå till dess förhållandena kan överblickas och bedömas.

Enligt motion 1982/83:2258 (c) bör riksdagen ta avstånd från regeringens uttalande om att järnvägsrälstillverkningen i en kommande etapp skall flyttas från Domnarvet till Luleå. Med hänsyn till sysselsättningseffekterna i Domnarvet motsätter sig motionärerna bestämt en sådan flyttning.

Utskottet vill erinra om att det redan i strukturplanen från år 1978 slogs fast att rälsverket i Domnarvet på sikt borde läggas ned och tillverkningen av räls överföras till Luleå. SSAB kan inte själv finansiera de kostnader som är förenade med en sådan överflyttning. En förutsättning för att den skall komma till stånd är att statsmakterna ställer särskilda medel till SSAB:s förfogande.

De beräknade kostnaderna för en överflyttning av rälsproduktionen har av bolaget beräknats till 180 milj. kr. exkl. räntor under byggnadstiden. Några medel för överflyttningen anvisas inte enligt proposition 1982/83:120.

Utskottet delar regeringens uppfattning att det är angeläget att tillverkning av järnvägsräls i Sverige säkras även för framtiden. Även bedömningen att rälsen bör produceras som en av flera produkter i ett modernt verk snarare än att vara den enda produkten i ett äldre verk ansluter sig utskottet till. Därmed ställer sig utskottet bakom att strukturplanen av år 1978 fullföljs vad gäller lokaliseringen av rälstillverkningen.

Utskottet är emellertid av den uppfattningen att riksdagen inte nu bör uttala sig om tidpunkten och kostnaderna för en överflyttning av rälstillverkningen. Det får ankomma på regeringen att senare återkomma i frågan. Med hänvisning till vad utskottet här har anfört avstyrks de nu aktuella motionsyrkandena.

Vissa industripolitiska åtgärder

I detta avsnitt behandlas nio motionsyrkanden som avser vitt skilda frågor rörande näringslivet i Norrbotten. Det gäller förslag bl. a. om en handelsgödsselfabrik och om annan kemisk industri, om satsningar i anslutning till tillverkningen av ett nytt svenskt flygplan och om tonträtillverkning. Inledningsvis tar utskottet upp ett yrkande om verksamhetsförhållandena för småföretag.

Småföretag

Centerpartiet föreslår i motion 1982/83:2261 vissa åtgärder avsedda att leda till förbättrade förutsättningar för de små och medelstora företagen. Dessa förslag behandlas i huvudsak av arbetsmarknadsutskottet (AU 1982/83:24). Näringsutskottet tar här upp ett yrkande i motionen som går ut på att riksdagen i övrigt skall beakta vad som anförts i motionen beträffande vikten av satsningar på småföretagsamheten. Motionärerna säger att samhällets åtgärder måste inriktas på att skapa förutsättningar för ett differentierat näringsliv och en diversifierad näringsstruktur. Problemen i Norrbotten, framför allt i inlandet, ställer krav på mycket omfattande stimulanser, anför de. Dessa måste utformas så, att de regioner som bäst behöver stöd får det. Insatserna skall gynna utvecklingen av de mindre företagen.

Utskottet vill framhålla att de förslag som framläggs i propositionen är avsedda att främja utvecklingen och stärka sysselsättningen i Norrbottens län. Några av förslagen tar direkt sikte på förbättrade verksamhetsförhållanden för små och medelstora företag. Andra förslag till åtgärder ger indirekt en positiv effekt för denna grupp av företag. Utskottet anser inte att riksdagen har anledning att vidta några ytterligare åtgärder på grundval av det allmänna resonemang som förs i motionen i detta ämne. Motionen avstyrks sålunda i nu behandlad del.

Nya färdigvaruindustrier

I vänsterpartiet kommunisternas partimotion 1982/83:2271 påyrkas att riksdagen skall begära av regeringen att en plan utarbetas för långsiktig uppbyggnad av nya samhällsägda färdigvaruindustrier i Norrbotten. Till viss del bör man ta sikte på färdigvaror inom metallsektorn, säger motionärerna, men också behovet av industrier som är helt oberoende av råvarubasen måste beaktas.

Det är givetvis av stort värde om nya industrier kan byggas upp i Norrbotten såväl inom metallsektorn som inom andra branscher. Utskottet vill erinra om att malmfältsutredningen (I 1981:06) arbetar med ett program för utvecklingen på längre sikt i malmfältskommunerna. Utskottet anser inte

att riksdagen nu bör göra någon sådan meningsyttring om en plan för uppbyggnad av nya samhällsägda industrier som motionärerna föreslår. Sålunda avstyrks motion 1982/83:2271 (vpk) i ifrågavarande del.

Skogsmark

I två motioner framförs krav som berör den skogsmark som tillhör domänverket.

Motion 1982/83:2261 (c) går sålunda i här aktuell del ut på att riksdagen skall uttala att skogsmark bör överföras från domänverket till aktiva jordbrukare i syfte att skapa bärkraftiga fastigheter. I motion 1982/83:2267 (m) begärs att riksdagen skall uttala att det skall vara möjligt att komplettera jordbruk med skog köpt av domänverket.

Jordbruksutskottet har nyligen behandlat motionsyrkanden av liknande innebörd (JoU 1982/83:24 s. 7). Härvid avstyrkte utskottet motionerna. Centerpartiets och moderata samlingspartiets företrädare i utskottet reserverade sig till förmån för motionerna. Riksdagen följde jordbruksutskottet.

Näringsutskottet gör ingen annan bedömning än jordbruksutskottet i denna fråga. Med hänvisning till vad jordbruksutskottet har anfört i ämnet i sitt nyss nämnda betänkande avstyrker utskottet ifrågavarande delar av motionerna 1982/83:2261 (c) och 1982/83:2267 (m).

Flygplansstillverkning

I centerpartiets partimotion 1982/83:2261 begärs att riksdagen skall göra ett uttalande till regeringen om en industriell satsning i Norrbotten i anslutning till byggandet av ett nytt svenskt flygplan. I motionen erinras om att det i den s. k. totalförsvarspropositionen våren 1982 (prop. 1981/82:102) underströks att detta projekt bör genomföras på ett sådant sätt att sysselsättningstillskottet i så stor utsträckning som möjligt kommer utsatta regioner till del. Enligt motionärernas uppfattning måste man ta till vara de spridningseffekter som byggandet av ett svenskt flygplan kan ha för sysselsättningen i Norrbotten.

I enlighet med riksdagens beslut om riktlinjer för anskaffning av ett nytt svenskt stridsflygplan (prop. 1981/82:102, FöU 1981/82:18, rskr 1981/82:374) tecknade staten i juni 1982 kontrakt med en svensk industrigrupp (IG-JAS) om utveckling och leverans av en första delserie av ett sådant flygplan. Regeringen har i mars i år förelagt riksdagen en proposition (prop. 1982/83:119) om riktlinjer för JAS-projektet, vilken riksdagen numera har tagit ställning till (FöU 1982/83:9, rskr 1982/83:271). I propositionen (s. 27) redovisar försvarsministern åtgärder för att så stor del som möjligt av beställningarna för JAS-projektet skall läggas ut i Sverige. Han meddelar att chefen för industridepartementet i detta syfte kommer att tillkalla en

kommitté för att följa JAS-upphandlingen. Försvarsministern understryker angelägenheten av att företagen vid diskussioner om direkt och indirekt industrimedverkan gör särskilda ansträngningar för att förlägga verksamheten till Norrbottens län.

Den i propositionen nämnda utredningen har numera tillkallats (dir. I 1983:25).

Utskottet anser med hänsyn till vad här har anförts att ifrågavarande motionsyrkande till väsentlig del redan är tillgodosett. Det finns alltså inte anledning för riksdagen att göra någon framställning till regeringen på grundval av motionen i denna del.

Kemisk industri m. m.

I vänsterpartiet kommunisternas partimotion 1982/83:2271 framförs önskemål om att riksdagen hos regeringen skall begära förslag till uppbyggnad av en statlig handelsgödsselfabrik lokaliserad till malmfälten.

Utskottet har erfarit att frågan om en konstgödseltillverkning i Norrbotten f. n. utreds av malmfältsutredningen (I 1981:06). Det finns mot denna bakgrund inte skäl till någon särskild framställning i ämnet från riksdagens sida. Motionen avstyrks alltså i nu behandlad del.

Vänsterpartiet kommunisterna begär i motion 1982/83:399, vilken väcktes under allmänna motionstiden, att riksdagen skall hemställa hos regeringen om åtgärder och förslag i syfte att trygga försörjningen med järnsvamp, stål och ammoniak.

Enligt vad utskottet har erfarit från den ansvariga planeringsmyndigheten, överstyrelsen för ekonomiskt försvar, är varken stålframställning, järnsvampstillverkning eller ammoniakstillverkning i Norrbotten nödvändig av beredskapsskäl. Sverige är självförsörjande med stål i en krissituation. Den kapacitet för malmbaserad stålframställning som finns är tillräcklig för att kunna kompensera ett bortfall på 1982 års nivå. Vissa frågor om järnsvampsproduktion behandlar utskottet f. ö. i betänkandet NU 1982/83:41 om stålindustrin. I fråga om Sveriges försörjning med ammoniak kan erinras om att riksdagen våren 1982 beslutade om hur denna i princip skall säkerställas under den närmaste femårsperioden (prop. 1981/82:102 bil. 3 s. 77). Mot bakgrund av vad utskottet här har anfört avstyrks motion 1982/83:399 (vpk).

I motion 1982/83:2029 (s) framförs önskemål om att riksdagen skall uttala att en kemisk industri bör lokaliseras i Norrbottens inland i enlighet med vad som har anförts i motionen. Den produktion som motionärerna förordar är ammoniakstillverkning ur torv.

Utskottet har erfarit att SKF Steel har gjort vissa studier av möjligheterna att producera ammoniak från inhemska råvaror med den s. k. plasmatekniken och funnit att detta f. n. inte kan göras till konkurrenskraftiga kostnader. Enligt utskottets uppfattning har riksdagen inte anledning att göra något sådant uttalande som föreslås i motionen. Denna avstyrks.

Tonträtillverkning

Slutligen tar så utskottet i detta avsnitt upp förslaget i motion 1982/83:2024 (vpk) om att riksdagen skall begära åtgärder för att tonträtillverkning skall komma till stånd i Norrbotten. Tonträ sågas ur senvuxen gran och används bl. a. vid tillverkning av pianon. Marknaden kan bli mycket stor, säger motionärerna.

Utskottet har inhämtat att denna fråga bearbetas av länsstyrelsen i Norrbottens län. Det finns mot den bakgrunden inte skäl för riksdagen att ta något sådant initiativ som motionärerna föreslår. Motion 1982/83:2024 (vpk) avstyrks sålunda.

Regioninvest i Norr AB

Riksdagen fattade nyligen beslut om rekonstruktion av Statsföretagsgruppen (prop. 1982/83:68, NU 1982/83:25, rskr 1982/83:181). Härvid behandlades bl. a. frågan om verksamheten vid Regioninvest i Norr AB. Riksdagen beslutade om ett anslag på 110 milj. kr. för förlusttäckning i bolaget. Utskottet sade sig (s. 23) dela regeringens uppfattning att Regioninvests verksamhet borde få förbli intakt till dess att beslut om en handlingsplan för bolaget förelåg. Vidare uttalade utskottet sin avsikt att i samband med behandlingen av proposition 1982/83:120 om utveckling i Norrbotten återkomma med förslag rörande Regioninvest. Utskottet var inte enigt. Reservationer förelåg dels från företrädarna för moderata samlingspartiet, centerpartiet och folkpartiet, dels från vänsterpartiet kommunisternas företrädare.

I propositionen om utvecklingen i Norrbotten (bil. 6 s. 31) meddelas att Statsföretag i februari i år till regeringen har överlämnat en handlingsplan för verksamheten i Regioninvest. Det framgår av propositionen att regeringen har för avsikt att senare i år återkomma med förslag om kapitaltillskott till Regioninvest.

Mot den här angivna bakgrunden vill utskottet anföra följande.

Utskottet anser i överensstämmelse med riksdagens tidigare uttalade mening att inriktningen av verksamheten vid Regioninvest i Norr AB skall vara oförändrad till dess att riksdagen på grundval av en ny proposition har fattat beslut om företagets framtida verksamhet. Enligt vad utskottet har erfärut räknar Statsföretag med att, i avvaktan på att Regioninvest genom ett sådant beslut har fått ett ytterligare kapitaltillskott, kunna ställa de medel till Regioninvests förfogande som erfordras för upprätthållande av verksamheten och för fortsatt bearbetning av de utvecklingsprojekt som bolaget bedriver.

Utskottet utgår från att Statsföretag gör en sådan insats. Det är angeläget att regeringen håller uppsikt över att så sker och i övrigt tar särskilda initiativ om så erfordras för att dess intentioner beträffande t. v. oförändrad verksamhet vid Regioninvest skall fullföljas. Riksdagen bör göra ett uttalande till regeringen i enlighet med vad utskottet nu har anfört.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *riktlinjer för ökad användning av fasta bränslen*
att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:120 bilaga 6 littera E moment 1 och med avslag på motion 1982/83:2261 yrkande 13 och motion 1982/83:2274 yrkande 6 godkänner i propositionen angivna riktlinjer,
2. beträffande *riktlinjer för förstärkt energiplanering och energihushållning*
att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:120 bilaga 6 littera E moment 2 och med avslag på motion 1982/83:2272 yrkande 7 och motion 1982/83:2274 yrkande 7 godkänner i propositionen angivna riktlinjer,
3. beträffande *energibolag i Norrbotten*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2261 yrkande 12.
4. beträffande *anslag för nedskrivning av anläggningar i LKAB*
att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:120 bilaga 6 littera G moment 1 till *Tillskott till Luossavaara-Kiirunavaara AB för nedskrivning av tillgångar* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 1 000 000 000 kr.,
5. beträffande *vissa sysselsättningsfrämjande åtgärder inom LKAB*
att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:120 bilaga 6 littera G momenten 2 och 3 och med avslag på motion 1982/83:2274 yrkandena 1 och 2
dels till Ersättning till Luossavaara-Kiirunavaara AB för förlängd uppsägningstid på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 41 300 000 kr.,
dels till Bidrag till Luossavaara-Kiirunavaara AB för sysselsättningsåtgärder m. m. i fråga om övertalig personal på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 340 000 000 kr.,
6. beträffande *inköp av malm från forskningsgruvan i Luossavaara*
att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:120 bilaga 6 littera G moment 4 och med avslag på motion 1982/83:2274 yrkande 3 till *Bidrag till Luossavaara-Kiirunavaara AB för inköp av malm från forskningsgruvan i Luossavaara* på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret 1982/83 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 50 000 000 kr.,

7. beträffande *Svappavaaragruvan*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2271 yrkande 1,
8. beträffande *satsningar inom LKAB:s verksamhetsområde*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2271 yrkande 6,
9. beträffande *lån till SSAB*
att riksdagen med bifall till proposition 1982/83:120 bilaga 6
littera G moment 5, med anledning av motion 1982/83:2259
yrkande 2 samt motionerna 1982/83:2260, 1982/83:2263 och
1982/83:2266 och med avslag på motion 1982/83:2274 yrkan-
dena 4 och 5
*dels till Lån till SSAB Svenskt Stål AB för rekonstruktionsän-
damål på tilläggsbudget III till statsbudgeten för budgetåret
1982/83 under fjortonde huvudtiteln anvisar ett reservationsan-
slag av 200 000 000 kr.,*
*dels som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet
anfört om villkor för ifrågavarande lån,*
10. beträffande *metallurgiska centra inom SSAB*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2270,
11. beträffande *framtida kapitaltillskott till SSAB*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2272 yrkande 14,
12. beträffande *satsningar inom SSAB:s verksamhetsområde*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2271 yrkande 5,
13. beträffande *flyttning av SSAB:s rälsverk*
att riksdagen avslår motionerna 1982/83:2258 och 1982/83:2265
samt motion 1982/83:2271 yrkande 2,
14. beträffande *småföretag i Norrbotten*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2261 yrkande 7,
15. beträffande *nya färdigvaruindustrier*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2271 yrkande 8,
16. beträffande *överföring av skog från domänverket*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2261 yrkande 9 och motion
1982/83:2267 yrkande 3,
17. beträffande *medverkan i flygplanstillverkning*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2261 yrkande 17,
18. beträffande *handelsgödsselfabrik*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2271 yrkande 7,
19. beträffande *försörjningen med järnsvamp m. m.*
att riksdagen avslår motion 1982/83:399,
20. beträffande *kemisk industri*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2029
21. beträffande *tonträtillverkning*
att riksdagen avslår motion 1982/83:2024,

22. beträffande *Regioninvest i Norr AB*

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Stockholm den 29 april 1983

På näringsutskottets vägnar

NILS ERIK WÅÅG

Närvarande: Nils Erik Wååg (s), Tage Sundkvist (c), Erik Hovhammar (m), Lennart Pettersson (s), Rune Jonsson (s), Sten Svensson (m), Wivi-Anne Radesjö (s), Karl-Erik Häll (s), Per Westerberg (m), Christer Eirefelt (fp), Jörn Svensson (vpk), Birgitta Johansson (s), Sivert Andersson (s), Nic Grönvall (m) och Per-Ola Eriksson (c).

Reservationer

1. Riktlinjer för ökad användning av fasta bränslen (mom. 1)

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per Westerberg och Nic Grönvall (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "ifrågavarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet tar avstånd från de i propositionen föreslagna riktlinjerna för ökad fastbränsleanvändning i Norrbottens län. Såsom framförs i motion 1982/83:2274 (m) bör energipolitiken i stort ges en mera marknadsmässig inriktning. Det är enligt utskottets uppfattning endast på detta sätt som effektiviteten främjas och en omvandling av energisystemet kan ske som svarar mot kraven på samhällsekonomisk balans. Utskottet anser att den kraftiga subvention av fastbränsleanläggningar som regeringen föreslår kan leda till att anläggningar uppförs som inte skulle ha kommit till stånd om sedvanliga kalkylprinciper hade fått råda.

Utskottet instämmer vidare i motionärernas uppfattning att ett sådant fastbränslebolag som nämns i propositionen endast bör etableras på sina egna meriter. Om ett sådant bolag kommer till stånd efter en företagsekonomisk prövning ger detta inte anledning till någon erinran. Verksamheten kan i så fall finansieras utan att belasta statsbudgeten.

I konsekvens med vad utskottet här har anfört om en mer marknadsmässig inriktning av energipolitiken tar utskottet likaså avstånd från vad som i propositionen anförs om särskilt upphandlingsstöd inom energiområdet i Norrbotten. Utskottet tillstyrker alltså motion 1982/83:2274 (m). Därav

följer att utskottet avstyrker propositionen i nu behandlad del och motion 1982/83:2261 (c) i ifrågavarande del.

dels att utskottet under 1 bort hemställa

1. *beträffande riktlinjer för ökad användning av fasta bränslen*
att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2274 yrkande 6
avslår proposition 1982/83:120 bilaga 6 littera E moment 1 och
motion 1982/83:2261 yrkande 13.

2. Riktlinjer för ökad användning av fasta bränslen (mom. 1)

Tage Sundkvist (c), Jörn Svensson (vpk) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "ifrågavarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att regeringen verkar för ett ökat utnyttjande av fasta bränslen. Det förefaller dock som om regeringen fortfarande ser användning av skogsråvara för energiändamål som ett hot mot skogsindustrin. En sådan inställning är enligt utskottets uppfattning i grunden felaktig och måste bygga på bristande kunskap om vad tillvaratagande av energived innebär. Utskottet anser i överensstämmelse med vad som föreslås i motion 1982/83:2261 (c) att det i riktlinjerna – som utskottet i övrigt tillstyrker – uttryckligen skall anges att stödet gäller även anläggningar eldade med skogsråvara. Motion 1982/83:2261 (c) tillstyrks alltså i ifrågavarande del. Följaktligen avstyrker utskottet motion 1982/83:2274 (m) i nu behandlad del.

dels att utskottet under 1 bort hemställa

1. *beträffande riktlinjer för ökad användning av fasta bränslen*
att riksdagen med anledning av proposition 1982/83:120 bilaga 6 littera E moment 1, med bifall till motion 1982/83:2261 yrkande 13, och med avslag på motion 1982/83:2274 yrkande 6 godkänner av utskottet angivna riktlinjer.

3. Riktlinjer för förstärkt energiplanering och energihushållning (mom. 2)

Erik Hovhammar (m), Sten Svensson (m), Per Westerberg (m), Christer Eirefelt (fp) och Nic Grönvall (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 9 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Utskottet är ense med motionärerna om att särskilda medel inte bör anvisas för de nu nämnda ändamålen. Energiplanering och upprättande av energihushållningsprogram ligger redan inom ansvarsområdena för kommuner och regionala organ. De resonemang om en samlad och förstärkt

planering som förs i propositionen bör inte ligga till grund för åtgärder i övriga delar av landet.

Utskottet avstyrker således propositionen i här aktuell del och tillstyrker motionerna 1982/83:2274 (m) och 1982/83:2272 (fp) i ifrågavarande delar.

dels att utskottet under 2 bort hemställa

2. beträffande *riktlinjer för förstärkt energiplanering och energihushållning*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2272 yrkande 7 och motion 1982/83:2274 yrkande 7 avslår proposition 1982/83:120 bilaga 6 littera E moment 2.

4. Energibolag i Norrbotten (mom. 3)

Tage Sundkvist (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 10 som börjar med "I denna" och slutar med "aktuell del" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det angeläget att regeringen, såsom föreslås i motion 1982/83:2261 (c), snarast låter utreda frågan om inrättande av ett energiföretag i Norrbotten. Vattenfallsverkets samlade resurser i Norrbotten bör utgöra grunden för bolaget. Det bör ha en regional styrelse och ledning. Vidare bör bolaget handha de uppgifter som avses åläggas det regionala fastbränslebolag som föreslås bli inrättat. Riksdagen bör enligt utskottets uppfattning begära av regeringen att den nu berörda frågan utreds, lämpligen av malmfältsutredningen enligt tilläggsdirektiv. Regeringen bör därefter förelägga riksdagen förslag om bildande av ett energibolag för Norrbottens län.

dels att utskottet under 3 bort hemställa

3. beträffande *energibolag i Norrbotten*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2261 yrkande 12 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

5. Vissa sysselsättningsfrämjande åtgärder inom LKAB (mom. 5)

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per Westerberg och Nic Grönvall (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 12 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "ifrågavarande del" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att de regionalpolitiska insatserna för att stärka sysselsättningen i Kiruna och angränsande kommuner genomförs bäst i form av generella åtgärder. Därför avstyrker utskottet regeringens förslag om särskilda bidrag på 340 milj. kr. för utbildning och tillfällig sysselsättning av

övertalig personal inom LKAB och om ett extra bidrag av 41,3 milj. kr. för att redan uppsagd personal skall få förlängd uppsägningstid. I fråga om vad som i motionen sägs om omställningsbidrag hänvisar utskottet till arbetsmarknadsutskottets behandling (AU 1982/83:24) av ett yrkande (m) med den tidigare refererade innebörden. Utskottet tillstyrker sålunda motion 1982/83:2274 (m) i nu behandlad del.

dels att utskottet under 5 bort hemställa

5. *beträffande vissa sysselsättningsfrämjande åtgärder inom LKAB*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2274 yrkandena 1 och 2 avslår proposition 1982/83:120 bilaga 6 littera G momenten 2 och 3.

6. Inköp av malm från forskningsgruvan i Luossavaara (mom. 6)

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per Westerberg och Nic Grönvall (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 12 med "Liksom regeringen" och slutar på s. 13 med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Verksamheten vid forskningsgruvan kan ifrågasättas. Den bör emellertid fortgå t. v. i avvaktan på en utvärdering. Några särskilda medel bör emellertid inte anvisas för betalning av forskningsgruvans leveranser till LKAB. Sedan LKAB har fått det kapitaltillskott som föreslås bör företaget kunna genomföra de malmköp som det nu gäller inom ramen för sin ordinarie verksamhet. Utskottet tillstyrker alltså motion 1982/83:2274 (m) i ifrågavarande del.

dels att utskottet under 6 bort hemställa

6. *beträffande inköp av malm från forskningsgruvan i Luossavaara*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2274 yrkande 3 avslår proposition 1982/83:120 bilaga 6 littera G moment 4.

7. Svappavaaragruvan (mom. 7)

Tage Sundkvist (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 13 med "Utskottet gör" och slutar på s. 14 med "har anfört" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att driften vid Svappavaaraenheten skall upprätthållas ytterligare ett år. Detta ger tid till försök att skapa nya sysselsättningstillfällen för människorna på orten. Det nyssnämnda förslaget i centerpartiets partimotion om hur en sådan fortsatt drift skall finansieras bereds av arbetsmarknadsutskottet. Utskottet hänvisar till denna frågas behandling i

arbetsmarknadsutskottets betänkande AU 1982/83:24. Den motivering till fortsatt drift som framförs i motion 1982/83:2271 (vpk) finner utskottet inte vara bärande. Motionen avstyrks alltså i här behandlad del.

8. Svappavaaragruvan (mom. 7)

Jörn Svensson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 13 med "Utskottet gör" och slutar på s. 14 med "har anfört" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer med motionärerna i att gruvan i Svappavaara inte bör läggas ned. Som föreslås i motion 1982/83:2271 (vpk) bör undersökas om den kalkylerade bristen på järnmalm i bl. a. Sovjetunionen och Ungern kan möjliggöra en ökad avsättning från Sverige. Vidare bör bedömas om ökad förädling och modernisering i ståltillverkningsledet kan påverka gruvans situation.

Riksdagen bör rikta ett uttalande av nu angiven innebörd till regeringen. Motion 1982/83:2271 (vpk) tillstyrks alltså.

dels att utskottet under 7 bort hemställa

7. beträffande Svappavaaragruvan

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2271 yrkande 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

9. Satsningar inom LKAB:s verksamhetsområde (mom. 8)

Jörn Svensson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 14 som börjar med "Utskottet finner" och slutar med "behandlad del" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i motionärernas krav på att gruvnäringen skall ges stöd för att kunna utveckla nya verksamhetsgrenar. Flera exempel på sådana aktiviteter ges i motionen. Regeringen bör efter närmare överväganden återkomma till riksdagen med förslag till satsningar som kan svara mot marknadens behov. Utskottet föreslår att riksdagen gör ett uttalande till regeringen av den innebörd som utskottet här har angivit.

dels att utskottet under 8 bort hemställa

8. beträffande satsningar inom LKAB:s verksamhetsområde

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2271 yrkande 6 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

10. Lån till SSAB (mom. 9)

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per Westerberg och Nic Grönvall (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 16 med "Med hänsyn" och slutar på s. 17 med "och 1982/83:2259 (fp)" bort ha följande lydelse:

Med tanke på den begränsade lönsamhet som SSAB uppvisar har utskottet förståelse för företagets problem med att anskaffa nya lån. Redan omsättningen av befintliga lån har visat sig vara problematisk. Det bör, såsom framhålls i motion 1982/83:2474 (m), få ankomma på företagets ledning och styrelse att avgöra vilka investeringar som uppfyller kravet på affärsmässighet. Riksdagen bör därför inte anslå några särskilda medel till SSAB för vissa investeringar. Enligt utskottets uppfattning bör SSAB emellertid i rådande ekonomiska läge beviljas en statlig lånegaranti på motsvarande belopp, så att företaget får möjlighet att låna upp medel till investeringar som uppfyller kraven på lönsamhet och affärsmässighet. Utskottet avstyrker sålunda propositionen i nu aktuell del och tillstyrker ifrågavarande del av motion 1982/83:2274 (m).

Utskottet har --- (= utskottet) --- till utskottet.

Utskottet finner att denna oro är befogad. De åtgärder som genomförs med hjälp av statliga subventioner och som annars inte hade kommit till stånd kan skapa väsentliga problem för andra svenska produktionsenheter inom branschen. Negativa sysselsättningseffekter på andra orter kan bli följden härav.

Med den finansiering av de planerade investeringarna som utskottet nyss har förordat kommer endast sådana investeringar som bedöms vara företagsekonomiskt välmotiverade att genomföras. Den snedvridande effekt som statssubventionerade investeringar kan få undviks därigenom. Det finns mot den angivna bakgrunden inte anledning för riksdagen att göra något uttalande på grundval av motionerna 1982/83:2260 (s), 1982/83:2263 (s), 1982/83:2266 (s) och 1982/83:2259 (fp).

dels att utskottet under 9 bort hemställa

9. beträffande lån till SSAB

att riksdagen

a) med bifall till motion 1982/83:2274 yrkandena 4 och 5 och med avslag på proposition 1982/83:120 bilaga 6 littera G moment 5 bemyndigar riksgäldskontoret att lämna kreditgarantier till SSAB Svenskt Stål AB om högst 200 000 000 kr. i enlighet med vad utskottet anfört,

b) avslår motion 1982/83:2259 yrkande 2 samt motionerna 1982/83:2260, 1982/83:2263 och 1982/83:2266.

11. Metallurgiska centra inom SSAB (mom. 10)

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per Westerberg och Nic Grönvall (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar med "Utskottet räknar" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

SSAB:s övergripande investeringsstrategi bör enligt utskottets mening baseras på affärsmässiga principer och fastställas av företagets verkställande ledning. Utskottet har noterat att SSAB har försökt komma bort från ortstänkandet och därför har organiserat sig i divisioner med likartad verksamhet på olika orter. Propositionens förslag kan allvarligt komma att störa denna bild genom ensidiga statssubventioner till en ort. Med hänsyn till vad utskottet här har anfört anser utskottet inte att riksdagen har anledning att rikta någon sådan meningsyttring till regeringen som motionärerna föreslår. Motionen avstyrks sålunda.

12. Satsningar inom SSAB:s verksamhetsområde (mom. 12)

Jörn Svensson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 18 som börjar med "Som utskottet" och slutar med "behandlad del" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det angeläget att riksdagen redan nu genom ett uttalande till regeringen markerar betydelsen av att nya satsningar görs inom SSAB:s verksamhetsområde. Dessa satsningar bör grundas på de i motionen nämnda förslagen från fackföreningarna inom SSAB och på vad som i övrigt sägs i motion 1982/83:2271 (vpk). Motionen tillstyrks i ifrågavarande del.

dels att utskottet under 12 bort hemställa

12. beträffande *satsningar inom SSAB:s verksamhetsområde* att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2271 yrkande 5 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

13. Flyttning av SSAB:s rälsverk (mom. 13)

Erik Hovhammar, Sten Svensson, Per Westerberg och Nic Grönvall (alla m) anser att den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuella motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser inte att riksdagen har anledning att göra något uttalande i denna fråga. Det bör ankomma på SSAB:s företagsledning att utifrån sedvanliga företagsekonomiska överväganden besluta om den lämpligaste lokaliseringen av rälsverket liksom av annan produktion inom bolaget. Tidpunkten för en eventuell överflyttning bör givetvis fastställas på grundval av vad som är affärsmässigt motiverat. Med vad nu har sagts avstyrker utskottet ifrågavarande motionsyrkanden.

14. Flyttning av SSAB:s rälsverk (mom. 13)

Christer Eirefelt (fp) anser att den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuella motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

I SSAB:s strukturplan 1978 uttalades att rälsverket på sikt borde överföras till Luleå. Utskottet har ingen anledning att ifrågasätta den bedömningen.

Som tidigare har redovisats uppger dock SSAB att rälsproduktionen kan bibehållas i Domnarvet hela 1980-talet under förutsättning att investeringar sker för ca 15 milj. kr. En flyttning till Luleå är förenad med betydande kostnader och förutsätter att statsmakterna ställer särskilda medel till SSAB:s förfogande.

Enligt utskottets uppfattning bör därför bl. a. utvecklingen på stålmarknaden avvaktas innan tidpunkten för en överflyttning av rälstillverkningen fastställs.

Det får ankomma på regeringen att senare aktualisera frågan.

15. Flyttning av SSAB:s rälsverk (mom. 13)

Jörn Svensson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 19 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "aktuella motionsyrkandena" bort ha följande lydelse:

Regeringspropositionen presenterar frågan om rälsverket i en orimlig ram. Två redan hårt drabbade orter och regioner ställs emot varandra. Två grupper arbetare – därtill inom samma yrken och samma fackliga organisationer – försätts i en situation, där de mot sin vilja tvingas strida med varandra.

Det måste starkt understrykas att detta är ett farligt och destruktivt sätt att närma sig krisproblem och svåra regionalpolitiska frågor. Ett begränsat framtida tillskott av arbeten i Luleå betalas med förlust av inemot 200 arbeten i Borlänge. På båda orterna kommer man med skäl att anse sig ha svikits. Grupper som i grunden har gemensamma intressen tvingas i harnesk mot varandra. Den sammanhållning och solidaritet som är grundvalen för effektiv kamp mot kris och arbetslöshet skadas.

Frågan kunde och borde ställas på ett annat sätt. Uppbyggnad av rälsverk i Luleå är en i sig riktig och angelägen åtgärd. Det orimliga i sammanhanget består däri, att utvecklingen av rälstillverkningen i Borlänge ursprungligen var tänkt att ske i samband med utbyggnad av andra etappen i det s. k. Band 82 men att denna utbyggnad nu inte kommer till stånd. Hade de båda leden i SSAB:s satsning genomförts, skulle problemet ha fått en annan och rimligare lösning.

Ytterligare en tänkbar väg kunde vara att rälsverket i Borlänge får fortleva

sin tid ut och att Luleå i det omedelbara nuläget tillförs andra och fler arbeten via ytterligare investeringar för att utveckla stålindustrin. Förslag till sådana investeringar har av de fackliga organisationerna framförts i brev till regeringen i februari i år. Det borde över huvud vara ekonomiskt möjligt att i stället för kostsamma förmåner i form av sänkta socialförsäkringsavgifter ge medel åt direkta konstruktiva insatser för Norrbotten och Luleå. Rålsverksfrågan borde även ha närmare knutits till framtida trafikpolitiska perspektiv. En offensiv järnvägspolitik kan ge rälstillverkningen bättre villkor och därmed även bidra till en gynnsammare situation för båda de berörda orterna.

Det är alltså enligt utskottets mening nödvändigt att rålsverksfrågans konkreta lösning inte får innebära en övervältring av arbetslöshet från en drabbad region till en annan. Detta är en ofruktbar och politiskt oacceptabel premiss för en seriös, aktiv regionalpolitik.

Ett kommande regeringsförslag rörande rålsverksfrågan bör samtidigt presentera förslag till helhetslösningar, innebärande att Norrbotten kan tillföras välbehövliga nya arbetstillfällen utan att detta förvärrar arbetslösheten i Dalarna. Riksdagen bör göra ett uttalande till regeringen i enlighet med vad nu sagts.

dels att utskottet under 13 bort hemställa

13. *beträffande flyttning av SSAB:s rålsverk*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2271 yrkande 2 och med anledning av motionerna 1982/83:2258 och 1982/83:2265 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

16. Småföretag i Norrbotten (mom. 14)

Tage Sundkvist (c), Erik Hovhammar (m), Sten Svensson (m), Per Westerberg (m), Christer Eirefelt (fp), Nic Grönvall (m) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 20 som börjar med "Utskottet vill" och slutar med "behandlad del" bort ha följande lydelse:

Utskottet finner det uppenbart att den ensidiga industristrukturen i Norrbotten motiverar åtgärder från samhället inriktade på att skapa förutsättningar för ett differentierat näringsliv och en diversifierad näringsstruktur. Av stor vikt i detta sammanhang är att de mindre företagen har möjlighet att verka under gynnsamma förhållanden. Propositionens förslag är i detta hänseende otillräckliga. Utskottet anser därför att regeringen bör utarbeta förslag till ytterligare åtgärder som gynnar utvecklingen av små och medelstora företag i Norrbottens län. Motion 1982/83:2261 (c) tillstyrks alltså.

dels att utskottet under 14 bort hemställa

14. beträffande *småföretag i Norrbotten*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2261 yrkande 7 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

17. Nya färdigvaruindustrier (mom. 15)

Jörn Svensson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 20 med "Det är" och slutar på s. 21 med "ifrågavarande del" bort ha följande lydelse:

Det är enligt utskottets uppfattning av stor betydelse att man vid uppbyggnaden av en industriell bas i Norrbotten tillämpar ett långsiktigt betraktelsesätt. Nya samhällsägda färdigvaruindustrier bör kunna etableras inom metallsektorn, men det är också väsentligt att industrier utan direkt anknytning till de gamla basnäringarna kommer till stånd. Utskottet finner det liksom motionärerna angeläget att regeringen utarbetar en plan för långsiktig uppbyggnad av nya samhällsägda färdigvaruindustrier i Norrbotten.

dels att utskottet under 15 bort hemställa

15. beträffande *nya färdigvaruindustrier*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2271 yrkande 8 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

18. Överföring av skog från domänverket (mom. 16)

Tage Sundkvist (c), Erik Hovhammar (m), Sten Svensson (m), Per Westerberg (m), Christer Eirefelt (fp), Nic Grönvall (m) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 21 som börjar med "Näringsutskottet gör" och slutar med "och 1982/83:2267 (m)" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att domänverkets skogsinnehav i ökad utsträckning bör tas i anspråk för strukturrationalisering inom jordbruket. Sålunda har utskottet samma uppfattning i denna fråga som kommer till uttryck i motionerna 1982/83:2261 (c) och 1982/83:2267 (m). Utskottet anser att riksdagen bör göra ett uttalande av nu angiven innebörd. Därmed tillgodoses ifrågavarande delar av motionerna.

dels att utskottet under 16 bort hemställa

16. beträffande *överföring av skog från domänverket*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2261 yrkande 9 och motion 1982/83:2267 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

19. Medverkan i flygplanstillverkning (mom. 17)

Tage Sundkvist (c) och Per-Ola Eriksson (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 22 som börjar med "Utskottet anser" och slutar med "denna del" bort ha följande lydelse:

Utskottet är ense med motionärerna om att de spridningseffekter som byggandet av ett nytt svenskt flygplan kan ha för sysselsättningen i Norrbotten måste tas till vara. Regeringen bör verka för att så blir fallet. Utskottet föreslår att riksdagen gör ett uttalande till regeringen med denna innebörd. Motion 1982/83:2261 (c) tillstyrks alltså i ifrågavarande del.

dels att utskottet under 17 bort hemställa

17. beträffande *medverkan i flygplanstillverkning*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2261 yrkande 17 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

20. Försörjningen med järnsvamp m. m. (mom. 19)

Jörn Svensson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 22 som börjar med "Enligt vad" och slutar med "motion 1982/83:399 (vpk)" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i motionärernas uppfattning. En beredskapsproduktion inom de i motionen nämnda områdena bidrar till en minskning av försörjningsproblemen vid en internationell krissituation. Vidare får ett genomförande av förslagen positiva återverkningar på sysselsättningen i Norrbotten. Regeringen bör på grundval av vad som anförts i motion 1982/83:399 (vpk) återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder i syfte att trygga försörjningen med järnsvamp, stål och ammoniak.

dels att utskottet under 19 bort hemställa

19. beträffande *försörjningen med järnsvamp m. m.*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:399 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

21. Tonträtillverkning (mom. 21)

Jörn Svensson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 23 som börjar med "Utskottet har" och slutar med "avstyrks sålunda" bort ha följande lydelse:

Utskottet instämmer i motionärernas önskemål om att tonträtillverkning skall ingå som en del i satsningen på att utveckla näringslivet i Norrbotten, skapa sysselsättning och tillvarata länets råvaror.

Regeringen bör vidta lämpliga åtgärder för att tonträtillverkning skall

komma till stånd i Norrbotten. Riksdagen bör göra ett uttalande till regeringen av denna innebörd. Utskottet tillstyrker sålunda motion 1982/83:2024 (vpk).

dels att utskottet under 21 bort hemställa

21. *beträffande tonrätillverkning*

att riksdagen med bifall till motion 1982/83:2024 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför.

22. Regioninvest i Norr AB (mom. 22)

Erik Hovhammar (m), Sten Svensson (m), Per Westerberg (m), Christer Eirefelt (fp) och Nic Grönvall (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 23 som börjar med "Utskottet utgår" och slutar med "har anför" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till att riksdagen snart har att ta ställning till regeringens aviserade förslag i fråga om Regioninvest i Norr AB finns det enligt utskottets uppfattning inte nu anledning för riksdagen att rikta någon meningsyttring till regeringen i detta ämne.

dels att utskottets hemställan under 22 bort utgå.

Särskilda yttranden

1. Anslag för nedskrivning av anläggningar i LKAB (mom. 4)

Erik Hovhammar (m), Sten Svensson (m), Per Westerberg (m), Christer Eirefelt (fp) och Nic Grönvall (m) anför:

I samband med utskottets behandling av frågan om rekonstruktion av Statsföretagsgruppen påpekade vi (NU 1982/83:25 s. 32) att framställningar till riksdagen om medel till statliga företag har kännetecknats av knapphändighet, i vissa fall bristfällighet. Det nu aktuella betänkandet föranleder oss att upprepa den kritiken.

När det gäller LKAB finner vi det anmärkningsvärt att riksdagen ombeds ta ställning till utgifter på 1 miljard kronor på så ofullständigt underlag som redovisas i propositionen. Kompletterande material har visserligen funnits tillgängligt i samband med utskottsbehandlingen, men det bör vara möjligt för hela riksdagen att få en fullständigare presentation och ett bättre beslutsunderlag under motionstiden.

2. Framtida kapitaltillskott till SSAB (mom. 11)

Erik Hovhammar (m), Sten Svensson (m), Per Westerberg (m), Christer Eirefelt (fp) och Nic Grönvall (m) anför:

Beträffande de 400 milj. kr. som regeringen enligt propositionen senare

kommer att föreslå riksdagen att bevilja SSAB finns som enda motivering (bil. 6 s. 30) att "en utgångspunkt för de fortsatta övervägandena [bör] vara att SSAB skall tillföras ytterligare medel för verksamheten i Luleå". Vi finner det ytterst anmärkningsvärt att en *utgångspunkt* skall vara att SSAB skall få ytterligare kapitaltillskott och kan inte biträda detta synsätt.

3. Flyttning av SSAB:s rälsverk (mom. 13)

Tage Sundkvist (c) och Per-Ola Eriksson (c) anför:

För att en fortsatt rälsproduktion skall kunna upprätthållas i landet är det angeläget att SSAB får ett långsiktigt avtal och samarbete med statens järnvägar (SJ) och Norske Statsbaner (NSB). Detta har även SSAB uppgett. SSAB bör därför eftersträva ett långsiktigt avtal med SJ och NSB för att säkra avsättningen av rälsproduktionen i framtiden. Ett sådant avtal blir sedan ett ytterligare underlag för beslut om tidpunkten för en flyttning av rälstillverkningen till Luleå.

4. Regioninvest i Norr AB (mom. 22)

Tage Sundkvist (c), Erik Hovhammar (m), Sten Svensson (m), Per Westerberg (m), Christer Eirefelt (fp), Nic Grönvall (m) och Per-Ola Eriksson (c) anför:

Med anledning av regeringens förslag om rekonstruktion av Statsföretagsgruppen framhöll vi att Regioninvest måste få resurser för att kunna fortsätta sin verksamhet utan drastiska förändringar intill dess statsmakterna har tagit ställning till den handlingsplan för företaget som har lagts fram.

Den ekonomiska situationen för Regioninvest är mycket besvärande, bl. a. till följd av att företaget de senaste åren har gått ifrån sin tidigare policy och förvärvat majoritetsandelar i olika företag. Regioninvest är nu moderbolag till 29 helägda företag och har varierande andelar i ytterligare ett flertal företag.

Den handlingsplan som Regioninvest har presenterat lär innehålla krav om ytterligare kraftiga statliga kapitaltillskott. Kapitalbehovet torde vida överstiga vad som ställs till förfogande för småföretag i länet via t. ex. den regionala utvecklingsfonden.

I avvaktan på att en omfattande rekonstruktionsplan för företaget presenteras av regeringen är vi beredda att medverka till att företaget får de resurser som behövs för att upprätthålla verksamheten och bearbeta vissa utvecklingsprojekt. Däremot får inte riksdagens av näringsutskottet föreslagna uttalande tolkas så att Statsföretag "bakvägen" skall ge Regioninvest resurser enligt den framlagda handlingsplanen innan riksdagen har fått ta ställning till denna.

En rekonstruktion av Regioninvest bör syfta till att tidigare policy för företaget beaktas. Vi är inte främmande för att vissa av dotterbolagen kan överföras till enskild ägo.

Innehåll

<i>Ärendet</i>	1
<i>Propositionen</i>	1
Huvudsakligt innehåll	1
Förslag	2
<i>Motionerna</i>	3
<i>Utskottet</i>	5
Inledning	5
Energi	6
Ökad användning av fasta bränslen, m. m.	6
Energiplanering och energihushållning	8
LKAB	10
Vissa anslag	10
Forskningsgruvan i Kiruna	12
LKAB:s gruva i Svappavaara	13
Andra förslag rörande LKAB	14
SSAB Svenskt Stål AB	14
Anslag m. m.	14
Rälsverket	18
Vissa industripolitiska åtgärder	20
Småföretag	20
Nya färdigvaruindustrier	20
Skogsmark	21
Flygplanstillverkning	21
Kemisk industri m. m.	22
Tonträtillverkning	23
Regioninvest i Norr AB	23
Hemställan	24
<i>Reservationer</i>	26
1. Riktlinjer för ökad användning av fasta bränslen (m)	26
2. Riktlinjer för ökad användning av fasta bränslen (c, vpk)	27
3. Riktlinjer för förstärkt energiplanering och energihushållning (m, fp)	27
4. Energibolag i Norrbotten (c)	28
5. Vissa sysselsättningsfrämjande åtgärder inom LKAB (m)	28
6. Inköp av malm från forskningsgruvan i Luossavaara (m)	29
7. Svappavaaragruvan (c)	29
8. Svappavaaragruvan (vpk)	30
9. Satsningar inom LKAB:s verksamhetsområde (vpk)	30
10. Lån till SSAB (m)	31
11. Metallurgiska centra inom SSAB (m)	32

12. Satsningar inom SSAB:s verksamhetsområde (vpk)	32
13. Flyttning av SSAB:s rälsverk (m)	32
14. Flyttning av SSAB:s rälsverk (fp)	33
15. Flyttning av SSAB:s rälsverk (vpk)	33
16. Småföretag i Norrbotten (m, c, fp)	34
17. Nya färdigvaruindustrier (vpk)	35
18. Överföring av skog från domänverket (m, c, fp)	35
19. Medverkan i flygplanstillverkning (c)	36
20. Försörjningen med järnsvamp m. m. (vpk)	36
21. Tonträtillverkning (vpk)	36
22. Regioninvest i Norr AB (m, fp)	37

Särskilda yttranden

1. Anslag för nedskrivning av anläggningar i LKAB (m, fp)	37
2. Framtida kapitaltillskott till SSAB (m, fp)	37
3. Flyttning av SSAB:s rälsverk (c)	38
4. Regioninvest i Norr AB (m, c, fp)	38